

Offentligt-privat samarbejde skal understøtte højt specialiseret diagnostik og bæredygtigt indkøb af udstyr og services

Juni 2021

DiaLabs medlemmer er en del af og leverandører til dansk life science. En stærk dansk laboratorie- og diagnostikbranche er derfor en del af fundamentet for, at life science er en styrkeposition for Danmark, og et sundhedsvæsen i verdensklasse er en forudsætning for at dansk life science kan vedblive at være en succeshistorie. Life science er videnskaben om livet, og vores ambition er helt overordnet at forbedre livet for de mennesker, der bruger vores produkter og løsninger.

Vi bidrager direkte til vækst og til velfærd, ved at være leverandører til det danske sundhedsvæsen og til den danske life science-branche. Vores kunder er både private virksomheder, universiteterne, sundhedsvæsenet og mange flere. Slutbrugeren er i sidste ende borgeren, hvis liv vi håber at have gjort bedre.

DiaLabs medlemmer bidrager til vækst. Danmarks største eksportvarer er pharma- og medicoprodukter, og i 2020 stod de for hele 22% af dansk vareeksport. Diagnostik- og laboratoriebranchen er afgørende for deres forskning og dermed vækstmuligheder. Ved at bidrage til at styrke forskning i pharma- og medicobranchen, bidrager vi, både direkte og indirekte, til at styrke dansk eksport yderligere. Det betyder flere indtægter til Danmark og til endnu mere velfærd, til gavn for borgeren.

DiaLabs medlemmer bidrager derfor også til velfærd. Udover det samfundsøkonomiske bidrag, er det også vigtigt for os, at vi bidrager til bedre diagnostik og behandling af patienterne. Vores produkter bruges i forskning til at udvikle nye og innovative behandlinger, og til at diagnosticere patienter så de får den bedst mulige behandling. Vi ser derfor os selv som en vigtig del af værdikæden i sundhedsvæsenet, og som en bidragsyder og samarbejdspartner til og for et dansk sundhedsvæsen i verdensklasse.

Det betyder også, at vi mener at det offentlige og private bør arbejde sammen for at sikre den bedst mulige løsning, til sidste ende i gavn for borgerens velfærd. Det er vores pligt som private virksomheder, at vi stiller vores ekspertise til rådighed, og vi ønsker at være en fast sparringspartner i det offentlige indkøb. Samtidig har den offentlige indkøber et ansvar for at sikre den bedst mulige løsning for borgerne.

Under håndteringen af COVID-19 i Danmark er det blevet tydeligt, at det offentlige og private kan levere effektive og kvalitetsfulde løsninger i fællesskab. Det er også blevet tydeligere at den private sektor er en forudsætning for, at vi som samfund kan mønstre den nødvendige omstillingsparathed og robusthed. Det har vi set i forbindelse med bl.a. anskaffelse og fordeling af værnemidler og skalering af testkapaciteten. Vi skal derfor bygge videre på erfaringerne fra COVID-19 og arbejde målrettet for at styrke bevidstheden om private aktører som pålidelige samarbejdspartnere, der også efter COVID-19 bør indtage en nøglerolle i "den daglige drift" på bl.a. sundheds- og forskningsområdet.

Offentlige udbud skal vægte innovation og kvalitet

I dag gennemføres alt for mange offentlige udbud og vareindkøb baseret på et enøjet prismæssigt fokus. Det betyder at værdien af fx diagnostisk udstyr, som kan være med til at opspore og forebygge sygdomme langt tidligere, ikke altid anerkendes.

Ved at kigge på total cost of ownership (TCO) kan man også medregne de afledte effekter af at tage et produkt i brug. En diagnostisk test til en pris på fx 2000 kr. kan være en rigtig god investering, hvis den til gengæld mindsker forkorter indlæggelsestiden med en eller flere dage – både i direkte udgifter til sundhedsvæsenet, og i afledte omkostninger til tabt arbejdsfortjeneste, osv.

Innovationsfremmende udbud og værdibaseret afregning giver ofte bedre kvalitet, og i sidste ende en bedre løsning, til gavn for borgeren.

DiaLab mener, at offentlige udbud skal baseres på de bredest mulige parametre, så de afspejler den reelle værdi et produkt eller en tjeneste tilføjer. Offentlige udbud kan derfor med fordel vurderes på produkternes evne til at løfte en bestemt funktion (funktionsudbud) eller på de samlede omkostninger/bespærelser ved at købe, eje og bortskaffe et produkt (Total cost of ownership).

I mange tilfælde kan udbud optimeres gennem tidlig dialog og ved generel gennemsigtighed mellem udbudsgiver og potentielle leverandører. Diagnostisk udstyr kan forbedre prognosen for patienter på længere sigt, og kan også hjælpe patienter med selvbehandling- og kontrol, og dermed i sidste ende styrke patientens egenkontrol og empowerment i et sygdomsforløb. Og et innovativt og alsidigt udbud af laboratorieudstyr kan være med til at højne kvaliteten af forskning og dermed på længere sigt bæredygtigheden af vores alles velfærd.

Universiteterne laver, i modsætning til hospitalerne, ikke produktion, og deres opgave er ikke at skabe effektivitet. Universiteterne skal skabe størst mulig fleksibilitet for dem som forsker her, og dermed skal de helst ikke begrænse sig i udvalgte af laboratorieudstyr. Derfor anbefaler vi universiteterne at lave så brede aftale, med så mange leverandører som muligt, så den enkelte forsker selv kan vælge lige netop det han/hun skal bruge

DiaLab mener, at offentlige udbud på laboratorie- og diagnostikområdet, så vidt det er muligt og når det er relevant, bør gennemføres dialogbaseret og som innovationsfremmende velfærdsudbud, med fokus på hvordan borgernes liv i sidste ende kan forbedres.

Udbud skal være fleksible, alsidige og konkurrenceskabende

Desværre oplever vi, som leverandører til det offentlige, i dag situationer, hvor der laves meget store udbud som mange leverandører ikke er i stand til at byde ind på. I nogle tilfælde laves der også udbud med flere vindere, og hvor man som leverandør ikke er garanteret en minimumsvolumen.

Det er uheldigt, fordi mindre virksomheder presses til ikke at kunne byde, da transaktionsomkostningerne bliver for høje. Indenfor forskning vil det i mange tilfælde ligefrem højne kvaliteten af indkøbet, at kontrakten deles op mellem flere leverandører, så der er adgang til forskelligt udstyr, og ikke bare én slags. Desuden afskærer man sig som indkøber fra noget teknologisisikring, ved at binde sig til for brede og lange kontrakter, ligesom det indebærer en større risiko for forsyningssikkerhedsmæssige svigt, at der kun er én leverandør.

Derudover er der behov for en mere innovativ tilgang når det offentlige indkøber, fx inspireret af deleøkonomi. Der kan være tilfælde, hvor det ikke giver mening at det offentlige skal eje udstyr, men hvor de i stedet bør indkøbe en tjeneste af det private (og dermed får både leje af instrument, rådgivning, vedligeholdelse og bortskaffelse med i ydelsen). Det er blandt andet relevant for mange universiteter, som ellers har købt udstyr stående, som ikke bliver brugt. I de tilfælde er det langt

mere optimalt, at der findes en løsning med leverandøren, hvor universitetet kun har udstyret til rådighed, så længe det skal bruges – en aftale der i mange tilfælde vil kunne etableres på tværs af flere universiteter og leverandør af udstyret.

Dialab mener, at man bør skabe den bedst mulige konkurrencesituation, styrke kvaliteten af forskning, tage højde for teknologisikring, og styrke forsyningssikkerheden på laboratorie- og diagnostikområdene, ved at lave mindre udbud som er mere specialiserede, gerne med flere vindere og i så fald en fast minimumsvolumen. Diagnostik- og laboratorieudstyr er et meget differentieret område, og derfor giver ikke mening at lave alt for brede udbud, der for ofte resulterer i, at man får et mangelfuldt produkt. Desuden er det mere bæredygtigt, når det kommer til både forsyningssikkerhed og teknologisikring, at brede kontrakterne ud på flere leverandører og produkter.

DiaLab mener, at der i udbudsloven, bør indføres bedre mulighed for fleksible udbud og innovative indkøb.

DiaLab mener, at man det offentlige i højere grad bør benytte sig af specialiserede udbud, konkret funktionsudbud, hvor der er mulighed for at de enkelte virksomheder kan bruge deres specialviden og den enorme fleksibilitet branchen kan mønstre, til at tilpasse produkterne til det funktionsbehov der er i den konkrete opgave. Man kunne fx forestille sig en sygehusafdeling som har behov for en specifik diagnostisk test eller et universitet som har brug for særligt laboratorieudstyr til et specifikt forskningsområde, som de således kan sende i funktionsudbud og derefter på baggrund af dialog med potentielle leverandører indkøbe et produkt som er specifikt udviklet og tilpasset deres behov.

DiaLab mener også, at offentlige indkøbere, herunder universiteterne, bør overveje innovative samarbejdsmodeller med private leverandører, inspireret af deleøkonomi, i de tilfælde hvor der er en risiko for, at udstyret ellers ikke udnyttes optimalt. De innovative samarbejdsmodeller kan fx indebære, at det offentlige køber en tjenesteydelse (full-service) hos leverandøren frem for en vare.

[DiaLab bakker op om grønne indkøb](#)

DiaLab vil gerne være med til at tage ansvar og gå i spidsen for den grønne omstilling, og vi arbejder aktivt for at understøtte vores medlemmer i grøn omstillingsparathed.

DiaLab mener, at parametre der fremmer den grønne omstilling, bør være en del af offentlige udbud og indkøb, og vi vil indgå aktivt i dialog med indkøbere og andre samarbejdspartnere for at udvikle og understøtte udviklingen af grønne udbud og indkøb i Danmark.

[Læring fra Corona-krisen: Forsyningssikkerhed og inddragelse er centralt](#)

Corona-krisen har understreget behovet for robuste forsyningskæder til det danske sundhedsvæsen. DiaLabs medlemmer har været i stand til hurtigt at tilpasse sig den nye situation, og har kunnet tilbyde at understøtte det danske sundhedsvæsen med test- og analysekapacitet. Den globale krise har vist, at man er nødt til, som offentlig indkøber, at prioritere ansvarlige forsyningskæder for at sikre forsyningssikkerheden og dermed sundhedsvæsenets robusthed i krisetider.

DiaLab mener, at offentlige udbud, særligt på produkter og services som er kritiske for samfundets og sundhedsvæsenets drift, bør prioritere ansvarlige forsyningskæder for at sikre en høj grad af forsyningssikkerhed og dermed robusthed i tilfælde af kommende globale (sundheds)kriser.

Derudover har Corona-krisen vist nødvendigheden af offentligt-privat samarbejde. Der er desværre områder, hvor samarbejdet ikke har været godt nok, og hvor private virksomheder har kunnet tilbyde relevante og nødvendige løsninger, som de ikke har kunnet komme igennem med til myndighederne. Der kan ikke være tvivl om, at det offentlige sundhedsvæsen ikke havde kunnet sikre den nødvendige kapacitet indenfor værnemidler, test, vacciner, osv., havde det ikke været for private virksomheder som har vist stor fleksibilitet. En fordomsfri og løsningsorienteret dialog mellem det offentlige og private bør, efter vores opfattelse, være en af nøglerne i den danske COVID-19 håndtering, og erfaringerne fra samarbejdet under COVID-19, positive såvel som mindre positive, bør derfor nøje evalueres og indgå i det fremtidige offentlige-private samarbejde.

DiaLab mener, at man bør bygge videre på den læring der er opstået ud af Corona-krisen og integrere dem i det politiske arbejde, sådan at det offentlige-private samarbejde i fremtiden kan bygge ovenpå det fundament af erfaringer vi allerede har. Denne opgave vil oplagt kunne forankres i den nye OPS-enhed, som blev nedsat i forlængelse af FL2021.

DiaLab mener samtidig, at der bør etableres en mere formaliseret indgang til og dialog mellem erhvervslivet og myndighederne om forsyningssikkerhedsmæssige spørgsmål, som kan sikre at ingen henvendelser går tabt i systemet, ligesom DiaLabs medlemmer selvfølgelig stiller sig til rådighed for erfaringsudveksling og evaluering af samarbejdet under Corona-krisen.

Udbudssituationen skal normaliseres efter Corona

I forbindelse med Corona-krisen har udbudsreglerne i mange tilfælde været sat ud af kraft, af hensyn til behovet for fleksibilitet og forsyningssikkerhed. DiaLab har forståelse for at vi som samfund har stået i en særlig situation, men mener derudover generelt at udbudsreglerne skal overholdes, med mindre der er tale om en absolut krisesituation.

Vi har under Corona-krisen også set eksempler på, at det offentlige har ageret importør af bl.a. værnemidler, og derfor er kommet i klemme, når kvaliteten ikke har været i orden. Derfor har de måttet kassere store mængder indkøbt udstyr. Offentlige indkøbere bør derfor både have fokus på kvalitet og forsyningssikkerhed, og det sikres bedst og lettest ved at gennemføre udbud, som stiller både indkøber og sælger bedre ved fx kvalitetssvigt.

DiaLab mener, at under Corona-krisen har udbudsreglerne i for høj grad været tilsidesat. Der er i for mange tilfælde og i for lang tid gjort undtagelser fra de gældende regler. Det skaber en usund konkurrencesituation, som tilgodeser enkelte leverandører uden en tilstrækkelig grad af gennemsigtighed for resten af markedet.

DiaLab mener derfor, at det nu bør være en kerneprioritet at udbudssituationen skal normaliseres efter Corona-krisen, og at udbudsreglerne igen skal overholdes i alle tilfælde.

Om DiaLab

DiaLab er brancheforeningen for virksomheder, som beskæftiger sig med forhandling og/eller produktion af produkter til laboratorier.

Laboratoriesektoren omfatter hospitalslaboratorier, forskningslaboratorier - både offentlige og private - praktiserende læger samt laboratorier i en række andre sektorer herunder pharma, food, miljø og biotek.

Foreningen er medlem af Dansk Erhverv og arbejder for at styrke medlemmernes kompetencer inden for etik, miljø og CSR og højne branchens standard.